

CAPITOLUL I

TERMINOLOGIA DIN COMERȚUL ELECTRONIC CA TERMINOLOGIE PROFESIONALĂ

- *Grila de analiză a terminologiei din comerțul electronic: abordarea unei orientări descriptive și lingvistice, care este specifică unei orientări actuale pentru terminologiile noi, în formare*

- *Obiectul de studiu: limbajul de comerț electronic (LCE) / terminologia din comerțul electronic*

- *Scopul: analizarea caracteristicilor și descrierea lingvistică a terminologiei comerțului electronic (TCE) din limba română, prin explicarea și descrierea termenilor de comerț electronic*

- *Metode de cercetare: analiza lingvistică a modalităților de exprimare paradigmatică și sintagmatică a unităților ce constituie sistemul terminologic din domeniul comerțului electronic*

- Terminologie și terminologii

- Comerțul electronic ca limbaj specializat

1. Aspecte generale ale grilei de analiză a terminologiei din comerțul electronic (TCE)

Terminologia este în esență o știință interdisciplinară, care are ca scop sistematizarea și standardizarea *vocabularului specializat*, oferind informații relevante într-un cadru *tehnico-științific*. Obiectul de studiu al acestei discipline este reprezentat de impunerea *termenilor* și descrierea lor în *situații comunicative concrete și actuale*, adică descrierea lingvistică a termenilor.

Această lucrare are ca scop *analizarea particularităților și descrierea lingvistică* a terminologiei din comerțul electronic (**TCE**) din limba română, prin explicarea și descrierea termenilor de comerț electronic în relație cu alte domenii, pentru a evidenția *interdisciplinaritatea limbajului din comerțul electronic* și, în același timp, pentru a identifica specificul acestuia, conform unei grile de analiză care a fost aplicată și altor terminologii (vezi Angela Bidu-Vrănceanu 2007: 203-244 și Angela Bidu-Vrănceanu 2010, volumul *Terminologie și Terminologii*).

Analiza particularităților lingvistice ale **TCE** obligă la abordarea unei orientări descriptive și lingvistice, nu normative, specifică unei orientări actuale pentru terminologiile noi, în formare, în care conceptele nu sunt precise și se întâmpină dificultăți în delimitarea domeniială și intradomenială. Menționăm că vom efectua o *cercetare sincronică*, pornind de la *corpusul Realiter* care este reprezentat de „Lexicul Panlatin de comerț electronic” (interesat de domenii interdisciplinare noi), pe care îl confruntăm și îl îmbogățim cu un corpus de texte electronice, care ulterior va reflecta dinamismul terminologiei din comerțul electronic în limba română actuală. Principalul mediator al acestei terminologii la nivel internațional este engleza americană

din domeniul comerțului electronic, cu consecințe asupra exprimării termenilor de comerț electronic. Așadar, la nivel global, engleza poate fi considerată lingua franca a mediului de afaceri, în care rolul primordial îl deține comunicarea pentru stabilirea, cultivarea și dezvoltarea *relațiilor profesionale* (conform comunicatului online de presă Pyramid Grup Legal).

Prin urmare, obiectivul de studiu al acestei cercetări este **limbajul de comerț electronic (LCE)/ terminologia din comerțul electronic (TCE)** și este concretizat de următoarele sarcini:

- alcătuirea corpusului, selectarea termenilor și a unităților terminologice reprezentative din domeniul comerțului electronic, care ne va permite o vi ziune de ansamblu asupra sistemului terminologic din comerțul electronic. Luăm în considerare surse electronice naționale: *presa online care conține texte de specializare medie, revista electronică **Link2eCommerce**, singura revistă de comerț electronic din România, precum și revistele electronice **MarketWatch.ro**, **Underclick.ro**, în care specialiștii din domeniu prezintă noutăți în domeniul comerțului electronic din România, glosare online de comerț electronic, dicționare online de marketing și internet, texte de pe pagini web care promovează comerțul electronic, precum și articole de pe blogul **Epayment**, în care specialiștii din domeniu oferă informații importante și locutorilor nespecialiști, dar și sfaturi pentru utilizarea și eficientizarea comerțului electronic în țara noastră;*

- realizarea studiului sincron care se bazează pe **analiza lingvistică a modalităților de exprimare**: *analiza sintagmatică a TCE* privește uzajul termenilor deja identificați și *analiza paradigmatică a TCE* se ocupă cu identificarea termenilor prin definiție și relații semantice.

- analiza la nivelul expresiei și al sensului unităților care reprezintă sistemul terminologic din comerțul electronic, cu scopul de a-l identifica cu o *terminologie funcțională, interdisciplinară, specifică domeniului Internet*.

2. Terminologie și terminologii

Evaluarea tipologică a **terminologiilor** se face în funcție de anumite criterii empirice, intuitive sau riguroase, iar compararea și diferențierea acestora după o grilă unitară duce la un desiderat menționat de mulți specialiști – **terminologia funcțională**, bazată pe funcționarea termenilor, ca rezultat al relației dintre felul în care sunt structurate cunoștințele și felul în care termenii apar în discurs (vezi Angela Bidu-Vrănceanu 2007: 241, Sager 2000: 41).

Ca disciplină științifică, preocupată de comunicarea specializată, terminologia are un rol esențial în activitățile întreprinse de experți din diverse domenii științifice, tehnice și și-a dezvoltat o metodă proprie de abordare a obiectului său de studiu, utilizând principiile și metodele ale lingvisticii. Oamenii de știință și specialiști din multe domenii au fost direct interesați de **terminologie** încă de la început, dar lingviștii și-au manifestat interesul pentru aceasta mai târziu.

Încă din perioada anilor '30, Wüster punea bazele **terminologiei moderne** și explica la Viena motivele care justificau sistematizarea metodelor de lucru în terminologie, pentru stabilirea principiilor care trebuie respectate în acest domeniu. Principiile **terminologiei moderne** au fost preponderent metodologice și normative; Astfel, **terminologia** este considerată o metodă de lucru, care trebuie să faciliteze *comunicarea tehnică și științifică* și trebuie folosită eficient, pentru a elimina ambiguitățile *comunicării tehnice și științifice* (conform lucrărilor lui Wüster).

Cabré (1999:5-6) sintetizează dezvoltarea acestei discipline în patru perioade, menționând și studiul lui Auger (1988):

a. *originile* (1930-1960): se realizează metodologia activității terminologice, care se bazează pe sistematizarea termenilor. Acest aspect face parte din perioada apariției lucrărilor lui Wüster și Lotte;

b. *structurarea* (1960-1975): evoluția informatică și progresivă a tehnicilor de colectare și de elaborare a documentației. Se asistă la apariția primelor bănci de date: interesul este dat de specialiștii în diverse științe și din lumea tehnicii și a tehnologiei, datorită progresului relațiilor internaționale.

c. *dezvoltarea* (1975-1985): există numeroase proiecte de planificare lingvistică care promovează activitățile terminologice. Luăm în considerare experiența canadiană, franceză, elvețiană, în care abordarea terminologică merge se desfășoară conform politicii lingvistice a țării;

d. *o deschidere către alte abordări*, începând cu 1985: terminologii dispun de instrumente de lucru și de resurse adaptate nevoilor lor (instrumente informatizate, cooperare internațională etc.)

Se dădea prioritate aspectului sistematic al **terminologiei** (necesitatea de a clasifica noțiunile) și demersului onomasiologic (studiul noțiunilor). Prin urmare, abordarea teoretică s-a născut din practică. Din această perspectivă, putem să o cităm pe Cabré: „teoria terminologică se naște și se dezvoltă, chiar și astăzi, în prelungirea unei practici, care la rândul ei contribuie la rezolvarea unor probleme de comunicare, de natură lingvistică, având în vedere prioritatea necesităților comunicative” (Cabré 1999: 7-8).

De asemenea, alți autori subliniază acest parcurs:

„cuvântul *terminologie* s-a aplicat unui ansamblu de termeni proprii unei activități, unei discipline (...) printr-o extensie de sens, acest cuvânt a început să desemneze demersul care permite gruparea și structurarea unui ansamblu de termeni proprii unei tehnici sau unei discipline” (Dubuc în Cabré 1999: 9).

Lexicul tehnicii și al științei trebuie să fie *monoreferențial* și *stabil*, având în vedere claritatea și precizia informațiilor specializate. Activitatea terminologică, privită în termeni globali, prevede o planificare care nu poate fi înțeleasă fără individua-

lizarea necesităților și fără evaluarea posibilităților de comunicare, ținând cont că dezvoltarea științei și tehnicii în secolul XX este cauza „exploziei” terminologice (Cabré 1999: 8-9).

Definițiile care se pot da **terminologiei** încearcă să acopere diversele accepțiuni ale termenului:

„în starea actuală a evoluției sale, **terminologia** poate fi considerată arta de a repera, de a analiza și, la nevoie, de a crea vocabularul unei științe, tehnici, într-o situație concretă de funcționare, astfel încât să răspundă nevoilor de exprimare ale utilizatorului (ibidem: 9).”

Terminologia se mai poate referi la un set de practici și metode, care sunt folosite pentru colectarea, descrierea termenilor, dar și la un vocabular specific unui domeniu (vezi Sager în Cabré 1999: 9-10).

De o mare importanță este și faptul că teoria **terminologiei** își propune să studieze relațiile dintre concept și termen. Într-adevăr, începuturile abordării teoretice în terminologie privilegiază onomasiologia, conceptul fiind punctul de plecare al demersului terminologic. De asemenea, clasificările terminologice își propun să claseze sistemele de noțiuni, nu și sistemele de termeni. Nu ne exprimăm prin concepte, ne exprimăm prin cuvinte. Relația dintre concept și termenul care îl denumește este primordială, întrucât aceasta precede actualizarea termenului. Unele studii susțin perspectiva *descriptivă* în **terminologie** (Cabré, Depecker, Gaudin, Béjoint, Angela Bidu-Vrănceanu) și urmăresc exprimarea monosemică, univocă, monoreferențială a conceptelor, deziderate ale exprimării specializate. Relațiile de monosemie / polisemie ocupă un loc important în descrierea lingvistică, mai ales dacă avem în vedere *termenii în uzaj*, în texte și contexte. Cu toate acestea, unii specialiști (Gaudin 1993, 2003) fac aprecieri critice referitoare la opinia, conform căreia o structură noțională este reflectată de o structură terminologică. Termenul nu poate fi

considerat o etichetă stabilă. Pearson (1998) subliniază faptul că un termen nu există ca entitate abstractă, el trebuie actualizat în limbă în discurs, în context. În plus, autoarea afirmă că „intervenția umană” este necesară pentru actualizarea termenilor.

În lucrarea sa despre terminologiei Cabré (1999: 12-14), caracterizează cele trei curente din **terminologie**, menționând și lucrarea lui Auger:

- a. **terminologia orientată spre lingvistică** (curentul lingvistico-terminologic),
- b. **terminologia orientată spre traducere** (curentul tradițional)
- c. **terminologia orientată spre planificarea lingvistică** (curentul normalizator).

Orientarea lingvistică în terminologie (Cabré, Depecker, Gaudin, Bejoint, Angela Bidu-Vrănceanu) are în vedere mijloacele de exprimare și comunicare și este interesată de *raporturile dintre concept și termen, de denumire*, ținând cont de precizia în comunicare. Rezultatele studiului pot ajuta la standardizarea noțiunilor, în scopul îmbunătățirii comunicării științifice și tehnice.

Rolul lingvisticii apare și în terminologia orientată spre traducere. În acest sens, marile bănci de date terminologice multilingve (Termium) au un rol foarte important. Aceste lucrări sunt realizate de organisme internaționale multilingve, care vizează stabilirea de echivalențe terminologice, pentru a fi utilizate de traducători.

„Importanța *socio-culturală, economică, pedagogică* a **terminologiilor** este în creștere, ceea ce explică **abordarea interdisciplinară și interesul mai larg pentru** aceste domenii, dincolo de o anumită specialitate științifică. Se vorbește în acest sens de *laicizarea progresivă a cunoașterii*, tocmai din această perspectivă interdisciplinară” (Angela Bidu-Vrănceanu 2000: 71).